

2 Мишу се делови Тетралогје у овим нашим предавањима као по коњу. Безмало се добија утисак да је и Вагнер, једнога дана, дохватио прави крај клупчета, и одмотао своју огромну четвороделну музичку драму правилно, на задовољство своје, без кидања и замршења. Да не би когод добио тај погрешни утисак, потсетићемо на већ поменути процес Вагнерова рада. После другог дела, Валкире, прекид у раду је био дуг, врло дуг, и мучан. У тај прекид су ушле филозофске трзавице Вагнерове, ^и тим у ~~вази~~ тешка питања о смислу живота и смрти бораца и хероја; па су ушле у тај прекид велике промене у ~~личном~~ животу Вагнерову; па рвање духа са телом маленим и слабачким — у Вагнера је само глава била крупна, и зато му ваљда и доносила силне главобоље и живчана умарања после компоновања; па је било све већих и већих тешкоћа око израде партитура, уколико се музички мотиви за драму више и више множили, и збирна, партитурска њихова обрада постајала све сложенија. Знате ли колико је мотива нашао у себи, и ишчупао из себе Вагнер за своју Тетралогју? Чеведесет. То је страховита бројка, ако не заборавимо да је Вагнер створио још низ других драма; и ако узмемо на ум да музички мотив није једно тралалала од седам, десет или петнаест нота, него једно живо музичко срце, које пулсира, жели, хоће, има своје биће и потребе и законе, и не да се савладати као формално средство. Заути и умре мотив, ако га композитор не успе унети и причврстити органски у једну музичку целину; не уметне му спремити радости живота и певање, створити око њега склад који је срцу храна и ритам. опстанку — Постоје грамофонске плоче које приказују редом све појединачне мотиве из Тетралогје. Можда ће једно приликом и ~~не~~ вама бити отсвиран бар један део тих мотива. Чућете тада како, и од чега живи једно велико музичко дело. Мотиви се праћакāju и говоре као ^{жива} деца. Оркестарска обрада једног малог мотива, то је скок у свет; то стане пред вас као биће с душом, иако се прекине тек што је забрујало.

2 Трећи део Тетралогје, о којем ће вечерас бити речи, знамо већ да носи име Зигфрид. Вагнер је 1851-е почео радити текст и музику. Па је музика запела, и заправо ју је Вагнер ~~у~~ ^{узео} уобличавати тек 1856-е, када је њему било 43 године. Опет прекид. Музика ће лежати у хартијама 11 година, а мотиви и складови мучиће главу Вагнерову 11 година.

21
Чудни су били ^и мотиви идеолошки. Од два главна јунака драме, Зигфрид је био
ме које лута по шуми, дивљан и пуст, не зна ни ко је, ни чији је; а Брин-
хилда спава, уклет^а. Главни драмски заплет ^{нак} задатак да Зигфрид слутњом
тражи, и после подвига нађе и пробуди жену, Бринхилду, тај идеолошки проб-
лем: наћи и пробудити себи жену као услов живота и рада, тај је проблем
Вагнер дуго превртао и осложавао, управо га доживљавао. Јер је то био и
његов лични ~~животни~~ проблем. Писао је поводом тога једном пријатељу: "...Че-
век дотле није оно што може, и што треба да буде, док—док не пробуди жену."
Вагнеру, већ добро одмакну у годинама, било је суђено да напореда са сво-
јим млађаним Зигфридом тражи и буди жену.

2 Вагнер се био оженио још сасвим млад човек. Кина
Вагнер је била добра жена, али се онда није слутило ко ће бити капелмај-
стер Рихард Вагнер, и какав му лавовски сарадник и сапатник треба у лицу
жене. Касније, Вагнер ће проћи кроз једну необично страсну љубав према ту-
ђој жени. Због брака на обадве стране, љубавници се прегореше и растадоме.
Плод тога наглог и страшног бола била је музичка драма Тристан и Изолда,
сва од ватре страсти и љубавног сагоревања, таквог, да ^и тој музици све-
једнако букти огањ, и цвили ^и ~~не~~ о човечјег срца које и мртво још осећа. Сви
знамо шта нас стаје вече Тристана и Изолде, у опери. Најзад, кад је Вагнер
минуо и 50-у годину, нашао је, наравно не без потреса, ону која ће бити
чувена Козима Вагнер; ушао ^и у највећи доживљај свога приватног живота у те-
лесну и духовну љубав толику, да се може рећи да су се Вагнер и Козима ^{оба караја} ~~уза-~~
јамно из сна пробудили. Венчали се, две силне интелигенције и енергије,
као у олук^у; окусили и испили пуну срећу; и онда се отиснули у рад, у рад
највећих сразмера, у жртве и одрицања, у циновска истрајавања и у право са-
горевање, остварујући оно што ће остати у наслеђе човечанству, и оној нај-
опранијој лепоти ~~која је била~~ којој служи све човечанство.

2 Козима је 1869-е родила Вагнеру сина. Срећни
56-огодишњи отац је у детету поздравио свога сина, али и свој идеал и зада-
так, младога Зигфрида. Пријатељу једном писао је: "...онога дана кад ми се,
пресрећноме, родио леп синчић, завршио сам композицију Зигфрида, пошто је
11 година чекала на довршење." Довршио је композицију, али не ^и партитуру.
Рад је крвава работа, и човек се само варака да се ^{ради} ради и довршава са
радостима живота. Партитуру је довршио Вагнер тек 1871-е, ^и ~~факле~~ ^{уштедо} ~~је~~
од зачетка ^{конач} ~~рачунајући~~ ^{је иа партитура} прогутала 20 година Вагнерова живота. Попуњавао

je Вагнер партитуру и појачавао ^иседећи крај сина, уз снове о младости и будућности дечка кога је и крстио именом свога великог јунака. [У загради нека је речено: да је мали Зигфрид тако сарађивао ^{сам} (несвесно) на великом Зигфриду, али није у животу постао велики Зигфрид. Гениј се не преноси.] Година 1871-а била је и из другог разлога година поноса Вагнерова, јер је била година поноса националног, после победе ^{Немача} над Французима, и после проглашења уједињеног немачког царства. Све је то ушло у музичко остварење јунака Вагнерова, који је имао бити, и јесте то, расни, пунокрвни, идеални, распевани херој свемогућне младости, кога ће сем Германа и цео свет знати, велети и тражити. За време светског рата, када је у Паризу проскрибована била сва немачка уметност, Парижани се зажелели Зигфрида, и Зигфрид Вагнеров је отворио врата париске опере, и напунио кућу људма и одушевљењем.

[Зигфрид важи као најлепши део Тетралогije. Свакако зато што је најчовечнији, и што је сав песма веселе и храбре младости и победе. Три чина су као један чин. Од краја до краја, ведар и лак као пролеће, ^{млади} Зигфрид испуњава драму и личношћу својом и певањем својим. Све остало, и сви остали сведени су, и потиснути. Мали број лица је у драми и на сцени; три баса су ту да што боље одбија од њих, и кликује, млади Зигфридов тенор, ^ираскошни ритам јунака који не зна шта је страх, и не може да научи шта је страх. Зигфрид је слободан као шума у којој се родио и растао. Он дуго не зна, и тек ће полако насутити да слобода његова иде до трагичних граница. Нигде никога свога нема тај младић! Патуљак-ковач, Нибелунг Миме, који га је однеговао, инстинктивно није Зигфриду ни драг, ни свој. Отац Зигфридов, ^{Зигмунд} знамо, нао је у двобоју тек што се дете зачело у Зиглинди. Зиглинда је морала да бежи, живела у шуми, у шуми родила сина, и у порођају умрла. На издисају, она је и дете своје, и комаде преломљеног мача, и сву тајну и предање о детету, будућем јунаку ~~који неће бити није је, брзо, и~~ који ће ослободити и вратити на дно Рајне благо — све је то Зиглинда поверила ономе ко се крај ње случајно нашао, Нибелунгу Мимеу, мрачном духу подземних станова нибелуншких.

[Као сви хероји, и Зигфрид се родио на месту, и у околностима које значе заплет, и ^{која ће бити} полазна тачка за успон на слави, уједно и на личној трагедији. Недалеко налази се пећина, пећина зависти како је песма зове, у којој је скривено благо, и око које, гоњени завешћу и властољубљем, блуде и стражаре у страху и готовости на свако зло, сви они који

света два чудовишта без срца и љубави, Фафнера и Мимеа. Он има каприс да разговара с птицама; прави фрулицу, и покушава да кроз њу цвркуће, уверен да ће се одмах десити што он хоће. Чућете ту драгесву музичку сцену, у другом чину опере, који ће вам бити отсвиран. И збиља, доћи ће до споразумевања с птичицом. Додуше не кроз фрулицу, него кад јунака пошкропи крв аждаје коју ће убити. Доћи ће тада Зигфриду моћ разумевања гласова свих животиња; и моћ читања скривених људских мисли. Чућете ^и гротескну музичку сцену између Зигфрида и Мимеа, кад се и иначе кукавички Миме запрепашћује, премисе од страха ~~пред~~ пред враголански извођеним Зигфридовим досеткама којима открива Мимеу неваљалство његово, тобоже дубоко скривено, и ~~само~~ само њему познато. ⁹ађе, ванредно је Вагнер извео, психолошки и музички, процес сазнања Зигфридова да је сам; прво тешко осећање људске самоће, горке самоће онага који нема ни оца ни мајке, ни брата ни сестре. И кроз то осећање, магловито буђење љубавне чежње за створом ~~блиским~~ блиским, створом који би волео Зигфрида и кога би Зигфрид волео; дакле први мутни нагон тражења жене и буђења жене, пред загрљај који ће ватрено везати две судбине, среће, па и ~~коби~~ коби. Кад је Зигфрид, у трећем чину, пао у тај загрљај са Бринхилдом, односно кад је Вагнер завршио партитуру трећег чина, писао је пријатељу: "треба сад то да чујеш! пробудење Бринхилде! најлепше што сам створио!" ^{Вагнер} Толико је снаге и лепоте ставио у музику која прати и изражава пробудење женино и улазак њен у човеков живот, да је сусрет Зигфрида и Бринхилде, збиља, мистична тајна љубави, и ^{коби} коби љубавне, у људском роду.

Зигфридов глас је, рекосмо већ, тенор; најзвучнији и најтоплији тенор који је Вагнер могао замислити и певањем обрадити. Свеж и млад, увек у ритму корачнице, пун крикова енергије и одлучности, пун стакатираних делова ^{тресе} који звуче као декларација права младости. И затим, пун сетних и меких дрхтаја — чућете их — кад срцем Зигфридовим овладају слутње самоће; слутње о људским судбинама, које морају бити жалосне, јер ето мајке умиру у часу кад детету живот дају, и нарочито слутње о души и љубави, које младога дивљана Зигфрида воде пред прво метафизичко питање: "да ли људи не умиру са душа својих?"

Други чин Зигфрида смо изабрали за свирање ^{свира} ~~з~~ ^{из} ~~што~~ ^{што} у њему имате све гласовно богатство: три баса, ^{из} ~~два~~ ^{два} ~~тенора~~ ^{тенора}, и дивни сопран птичице, која ће постати пријатељ Зигфридов и водити га до места ватре и Бринхилдиног склоништа. У том чину имате целог Зигфрида, и идиличног

